

Briuselis, 2024 05 08
C(2024) 3148 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės

Šios neprivalomos Europos Komisijos gairės parengtos kaip praktinės rekomendacijos, kaip lengviau įgyvendinti tam tikras STEP reglamento nuostatas. Kai kuriose šių gairių vietose perfrazuojamos Sąjungos teisės aktų nuostatos, tačiau tuo nesiekiame išplėsti ar susiaurinti STEP reglamente nustatytų teisių ir pareigų. Atsakymo, ar pagal STEP reglamentą projektai yra tinkami finansuoti konkrečios finansavimo priemonės lėšomis, projektų rengėjai turėtų ieškoti atitinkamos programos taisyklėse (pvz., tam skirtuose pagrindiniuose teisės aktuose, metinėse darbo programose, kvietimuose teikti pasiūlymus ir teminiuose aprašymuose). Tos taisyklės galioja ir toliau, nes STEP nėra nauja finansavimo priemonė – ji taikoma naudojant esamas Sąjungos programas. Komisija gali peržiūrėti arba išplėsti šias gaires, be kita ko, atsižvelgdama į tarpinio vertinimo ataskaitą, kuri turi būti pateikta Europos Parlamentui ir Tarybai iki 2025 m. gruodžio 31 d. Šios gairės nedaro poveikio valstybės pagalbos taisyklėms¹.

Ivadas

2024 m. kovo 1 d. įsigaliojo 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP)² (toliau – STEP reglamentas). STEP tikslas – remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ir gamybą trijuose su žaliaja ir skaitmenine pertvarka susijusiuose sektoriuose: skaitmeninių technologijų ir giliųjų technologijų inovacijų, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų ir biotechnologijų. STEP taip pat remia investicijas, orientuotas į pramoninės plėtros ir vertės grandinių stiprinimą, taip mažindama Sąjungos strateginę priklausomybę, stiprindama Sąjungos suverenumą bei ekonominį saugumą ir padėdama spręsti tų strateginių sektorių darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą. Dėl to padidės ilgalaikis Sąjungos konkurencingumas ir atsparumas.

STEP įgyvendinimas susijęs su vienuolika Sąjungos programų ir fondų: Skaitmeninės Europos programa, Europos gynybos fondu, programa „ES – sveikatos labui“, programa „Europos horizontas“, Inovacijų fondu, programa „InvestEU“, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, taip pat Sanglaudos fondu, Europos regioninės plėtros fondu, „Europos socialiniu fondu +“ (ESF+) ir Teisingos pertvarkos fondu.

Gairių struktūra:

- 1 skirsnyje aptariami du pagrindiniai STEP reglamento tikslai, nurodyti jo 2 straipsnio 1 dalyje.

¹ Taikydamos priemones, kurios pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį yra valstybės pagalba, valstybės narės turi paisyti taikytinose valstybės pagalbos taisyklėse numatytų suderinamumo sąlygų.

² OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj?locale=lt>

- 2 skirsnyje paaiškinamos trys STEP remiamos technologijų sritys ir pateikiama technologijų sektorių, kuriems galima naudoti STEP pagal STEP reglamento 2 straipsnio 1 dalies a punktą, pavyzdžių.
- 3 skirsnyje aprašomos sąlygos, kuriomis technologijų sektorius turi būti laikomas ypatingos svarbos sektoriumi pagal STEP reglamento 2 straipsnio 2 dalį.

1. STEP tikslai

Pagrindiniai STEP tikslai pateikti STEP reglamento 2 straipsnio 1 dalyje: a) remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ar gamybą visoje Sąjungoje arba apsaugoti ir stiprinti jų atitinkamas vertės grandines; b) spręsti darbo jėgos ir įgūdžių, kurie yra itin svarbūs visų rūšių kokybiškoms darbo vietoms, trūkumo problemą, kad būtų lengviau pasiekti pirmą tikslą. Šie tikslai išsamiau aptarti toliau.

1.1. Remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ar gamybą visoje Sąjungoje arba apsaugoti ir stiprinti jų atitinkamas vertės grandines

1.1.1 Remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ar gamybą visoje Sąjungoje

STEP reglamento kontekste kūrimas ir gamyba yra susiję su technologijų tobulinimu nuo etapo, kai buvo įrodytas įgyvendinamumas, iki komercinės gamybos. Jie apima prototipų tobulinimą ir (arba) technologijų atitikties griežtiems veiksmingumo ir plečiamumo standartams užtikrinimą. Kūrimas apima veiklą, kurios tikslas yra pasiekti technolinius proveržius, išstobulinti technologiją pagal rinkos poreikius (be kita ko, didinant jos veiksmingumą, patikimumą) ir parengti standartus.

Ypatingos svarbos technologijų kūrimas ir gamyba Sąjungoje priklauso nuo pažangių Europos ar tarptautinių standartų, kurie leidžia užtikrinti technologinių sprendimų, produktų ir paslaugų kokybę, patikimumą ir sąveikumą visoje vidaus rinkoje ir siekiant konkurencingumo pasaulyje. Tie standartai yra ir labai svarbus technologijų brandos ir parengties rinkai rodiklis, padedantis pritraukti investicijas.

Gamyba reiškia gamybos linijų įrengimą, pirmųjų tokio pobūdžio įrenginių³ kūrimą, esamų įrenginių išplėtimą arba paskirties keitimą, procesų vykdymą didesniu mastu siekiant patenkinti paklausą ir (arba) kokybės kontrolės mechanizmų įgyvendinimą siekiant užtikrinti nuoseklią aukštos kokybės produktų gamybą. Toks požiūris užtikrina, kad inovacijos būtų ne tik technologiškai pažangios, bet ir ekonomiškai perspektyvios bei parengtos plačiai diegti visoje Sąjungoje, taigi stiprintų Sąjungos strateginį savarankiškumą ir konkurencingumą pagrindinėse technologijų srityse. Galutinių produktų įrengimui ir diegimui STEP netaikoma, tačiau apima šių

---

³ Poveikio klimatui neutralizavimo technologijų atveju Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 3 straipsnyje „pirmasis tokio pobūdžio“ apibrėžiamas kaip „naujas arba iš esmės atnaujintas nulinio balanso technologijos įrenginys, kuris yra novatoriškas nulinio balanso technologijos gamybos procesu ir kuris Sąjungoje dar nėra labai paplitęs arba kurį statyti dar neįsipareigota“.

produktų kūrimui ir gamybai itin svarbias ir būdingas susijusias paslaugas STEP sektoriuose (žr. 1.1.2 skirsnį).

Kad būtų laikomos ypatingos svarbos technologijomis, turėtų būti reikalaujama, kad technologijos suteiktų vidaus rinkai inovatyvumo, besiformavimo ir pažangos aspektą su dideliu ekonominiu potencialu, arba padėtų mažinti Sąjungos strateginę priklausomybę arba užkirsti jai kelią (žr. 3 skirsnį).

1.1.2 Apsaugoti ir stiprinti vertės grandines

STEP reglamente pabrėžiama, kad siekiant sumažinti Sąjungos strateginę priklausomybę ir išsaugoti vidaus rinkos vientisumą labai svarbu stiprinti visą su ypatingos svarbos technologijų kūrimu ar gamyba susijusią vertės grandinę.

Šiame kontekste, pagal STEP reglamento 2 straipsnio 3 dalį, terminas „vertės grandinė“ susijęs su specialiais elementais ir specialiomis mašinomis, pirmiausia naudojamais galutiniams produktams gaminti; ypatingos svarbos žaliavomis, išvardytomis Ypatingos svarbos žaliavų akto⁴ (YSŽA) II priede; susijusiomis paslaugomis, kurios yra ypatingos svarbos ir būdingos tų galutinių produktų kūrimui ar gamybai; ir technologijomis, kurioms taikomas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas⁵ (PKNPA).

Specialūs elementai ir specialios mašinos pirmiausia skirti naudoti ypatingos svarbos technologijų kūrimui ir gamybai, kaip detalės ir įranga. Jie gali padidinti technologines inovacijas ir gamybos efektyvumą atitinkamuose ypatingos svarbos technologijų sektoriuose (skaitmeninių ir giliųjų technologijų inovacijų, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų ir biotechnologijų sektoriuose). Pavyzdžiui, skaitmeninių technologijų sektoriuje pažangiųjų kompiuterių komponentai, pavyzdžiui, kvantiniai procesoriai, yra esminė vertės grandinės grandis. Jiems sukurti reikia labai specializuotos įrangos ir ekspertinių žinių.

YSŽA II priede išvardytos **ypatingos svarbos žaliavos** yra svarbios STEP ypatingos svarbos technologijų gamybai. Pavyzdžiui, silicis būtinas puslaidininkių gamybai, o retųjų žemių metalai – robotikai. Panašiai, litis, nikelis ir kobaltas būtini baterijoms, platina – elektrolizeriams, varis – elektros tinklui. Be to, nuo ypatingos svarbos žaliavų priklauso daug biotechnologijų mokslinių tyrimų įrangos ir priemonių, pavyzdžiui, magnetinio rezonanso tomografijos prietaisų nuolatiniams magnetams reikia retųjų žemių metalų, o implantuojamosioms medicinos priemonėms – platinos ar titano. Siekiant, kad tiekimo pažeidžiamumas nekeltų kliūčių Sąjungai pereiti prie žaliosios ekonomikos, o jos pramonei – konkuruoti, labai svarbu vertės grandinėje skirti dėmesį šioms ypatingos svarbos žaliavoms.

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 3 dalį, **susijusios paslaugos** yra specializuotos paslaugos, kurios yra ypatingos svarbos ir būdingos galutinių produktų, kuriems taikomas STEP reglamentas, kūrimui ir gamybai. Susijusiomis paslaugomis, kurioms taikomas STEP reglamentas, laikomos

---

⁴ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema (Ypatingos svarbos žaliavų aktas), dėl kurio politiniu lygmeniu susitarta 2023 m. lapkričio 13 d., dar nepaskelbtas.

⁵ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl priemonių sistemos Europos poveikio klimatui neutralizavimo technologijos produktų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo (Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas), dėl kurio politiniu lygmeniu susitarta 2024 m. vasario 6 d., dar nepaskelbtas.

paslaugomis, kurios yra ir ypatingos svarbos, ir būdingos atitinkamai ypatingos svarbos technologijai (tiek skaitmeninei ir (arba) giliųjų technologijų inovacijai, tiek švariai ir efektyviai išteklius naudojančiai technologijai, tiek biotechnologijai) tuo, kad, pavyzdžiui, išplečia jos turinį ir padidina jos veiksmingumą.

Susijusių paslaugų pavyzdžiai: švariųjų patalpų paslaugos puslaidininkių gamybai, debesijos ir tinklo paribio kompiuterijos paslaugos, našiosios kompiuterijos paslaugos, bandymų ir eksperimentavimo paslaugos, kibernetinio saugumo paslaugos, kosminėmis technologijomis grindžiamo daiktų interneto ir saugaus junglumo paslaugos išmaniajai gamybai, kosminėmis technologijomis grindžiamas padėties nustatymas, navigacija ir laiko nustatymas, stebėsenos ir sekimo realiuoju laiku paslaugos ir specializuotas klinikinių tyrimų valdymas kuriant naujus vaistus. Tokios susijusios paslaugos gali būti tinkamos finansuoti pagal STEP reglamentą kaip atskiri projektai.

Papildomos paslaugos, tokios kaip IT, konsultacinė ar teisinė veikla, gali būti remiamos per STEP tik tuo atveju, jei yra neatsiejama STEP projekto investicinių sąnaudų dalis ir jei tai derinasi su atitinkamos Sąjungos priemonės ar fondo taisyklėmis. Šios paslaugos savaime nėra laikomos STEP projektu.

1.2. Spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą

STEP reglamente pripažįstama, kad Sąjungos užmojai pirmauti kuriant ir gaminant ypatingos svarbos technologijas priklauso nuo to, ar pavyks pašalinti didelį darbo jėgos ir įgūdžių trūkumą. Šis trūkumas ypač didelis kai kuriose žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai itin svarbiose srityse, o dėl demografinių pokyčių šis iššūkis turėtų tapti dar didesnis. Siekiant STEP sektoriuose užtikrinti technologijų sėkmę, pašalinti šį trūkumą labai svarbu.

Reglamentas sudaro palankesnes sąlygas investicijoms į sektorinį mokymą, mokymąsi visą gyvenimą ir švietimą, kad darbo jėga įgytų specializuotų žinių ir įgūdžių, kurių reikia Sąjungos pajėgumams didinti skaitmeninių inovacijų, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų ir biotechnologijų srityse. Šis požiūris į įgūdžių ugdymą suformuotas siekiant tiesiogiai remti Sąjungos strateginių sektorių augimą ir konkurencingumą: visų pirma akcentuojamos galimybės jaunimui ir palankių sąlygų neturintiems asmenims, kurie šiuo metu nedirba ir nedalyvauja švietimo ar mokymo sistemose, be kita ko, siekiant visapusiškai išnaudoti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos potencialą socialiai sąžiningu, įtraukiu ir teisingu būdu. STEP reglamentas papildoma platesnio pobūdžio Europos įgūdžių darbotvarkę⁶ ir kitas su įgūdžiais susijusias sektorių iniciatyvas, konkrečiai orientuotas į įgūdžių trūkumo mažinimą STEP sektorių sėkmei svarbiose srityse. Skatinama STEP projektus grįsti esamais projektais ir iniciatyvomis dėmesio reikalinguose sektoriuose, pavyzdžiui, projektais ir iniciatyvomis, parengtais pagal ES įgūdžių paktą arba Europos įgūdžių darbotvarkėje numatytuose profesinės kompetencijos centruose⁷.

Todėl STEP reglamentas orientuotas į įgūdžių grupes, susijusias su ypatingos svarbos technologijų kūrimu ir gamyba visuose STEP sektoriuose, kartu kuriant kokybiškas darbo vietas ir sudarant

⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

⁷ „Erasmus+“ profesinės kompetencijos centrų projektuose daugiausia dėmesio skiriama su skaitmenine ir žaliaja pertvarka susijusioms sritims, pavyzdžiui, dirbtiniam intelektui, debesijos kompiuterijai, mikroelektronikai, pažangiajai gamybai ar tvariajai energetikai. Daugiau informacijos apie tai <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1501>

gamybinės praktikos galimybes. Atsižvelgiant į konkrečiam fondui taikomas taisykles, galėtų būti svarstomi platesni ir universalieji įgūdžiai.

Pavyzdžiui, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų srityje STEP siekia, be kitų aktualių inžinerinių įgūdžių, remti įgūdžių projektus pažangiosios baterijų technologijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energetikos sistemos priežiūros srityse. Skaitmeninių technologijų srityje STEP reikmėms būtų aktualu ugdyti kibernetinio saugumo ir duomenų analizės įgūdžius.

STEP reglamente pabrėžiamas reikšmingas pagal PKNPA įsteigtų Europos poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akademijų vaidmuo. Pagal STEP reglamento 12 straipsnį, įgūdžiams ugdyti poveikio klimatui neutralizavimo technologijų srityje valstybės narės gali naudoti joms skirtus ESF+ išteklius.

2. STEP technologijų sektoriai

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 1 dalies a punktą, į STEP taikymo sritį patenka šie sektoriai:

- **skaitmeninių technologijų**, įskaitant tas, kurios padeda siekti 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programos daugiašalių projektų, apibrėžtų Sprendimo (ES) 2022/2481 2 straipsnio 2 punkte, tikslų ir uždavinių, ir **giliųjų technologijų inovacijų**;
- **švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų**, įskaitant poveikio klimatui neutralizavimo technologijas, apibrėžtas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte; ir
- **biotechnologijų**, įskaitant vaistus, įtrauktus į Sąjungos ypatingos svarbos vaistų sąrašą⁸, ir jų komponentus.

Ypatinga svarba STEP reglamento 2 straipsnio 2 dalyje nurodyta kaip kokybinis kriterijus, vadinasi, STEP reglamento taikymo sritis nėra fiksuota, bet gali kisti atsižvelgiant į technologinius ir (arba) geopolitinius bei tarptautinės prekybos pokyčius, o šios gairės nėra kliūtis ateityje koreguoti taikymo sritį. Be to, šias gaires gali papildyti Komisijos atliekami ir (arba) būsimi vertinimai ar peržiūros. Kaip svarbūs dokumentai paminėtini 2022 m. Versalio deklaracija⁹, Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas¹⁰, Ypatingos svarbos žaliavų aktas¹¹, 2023 m. Europos Sąjungos ilgalaikio konkurencingumo komunikatas¹² ar 2022 m. Europos inovacijų

---

⁸ <https://www.ema.europa.eu/en/news/first-version-union-list-critical-medicines-agreed-help-avoid-potential-shortages-eu>

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2022/03/11/the-versailles-declaration-10-11-03-2022/>

¹⁰ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl priemonių sistemos Europos poveikio klimatui neutralizavimo technologijos produktų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo (Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas), dėl kurio politiniu lygmeniu susitarta 2024 m. vasario 6 d., o dabar jis turi būti oficialiai paskelbtas.

¹¹ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema (Ypatingos svarbos žaliavų aktas), dėl kurio politiniu lygmeniu susitarta 2023 m. lapkričio 13 d., o dabar jis turi būti oficialiai paskelbtas.

¹² https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf

darbotvarkė¹³, 2022 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa¹⁴ ir 2024 m. Komisijos komunikatas „Biotechnologijų ir ja pagrįstos gamybos Europos Sąjungoje skatinimas“¹⁵.

STEP taikymo sritis suderinta su 2023 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendacija dėl ES ekonominiam saugumui itin svarbių technologijų sričių, kad kartu su valstybėmis narėmis būtų galima toliau vertinti riziką¹⁶. Įvertinus technologijos įgalinamąjį ir transformacinį pobūdį, civilinio ir karinio aspektų sintezės riziką ir grėsmę, kad jomis bus piktnaudžiaujama pažeidžiant žmogaus teises, Komisijos rekomendacijos priede pateiktas dešimties ypatingos svarbos technologijų sričių sąrašas.

Tolesniuose skirsniuose pateikiamas orientacinis nebaigtinis pagal STEP sektorius suskirstytų technologijų, kurios galėtų būti jiems priskirtos, be kita ko, pagal minėtuosius tekstus, pavyzdžių sąrašas ir atitinkamos apibrėžtys.

2.1 Skaitmeninės technologijos ir giliųjų technologijų inovacijos

2.1.1 Skaitmeninės technologijos

2030 m. skaitmeninio dešimtmečio politikos programoje¹⁷ nustatyti skaitmeninių įgūdžių, skaitmeninės infrastruktūros ir verslo bei viešųjų paslaugų skaitmenizacijos tikslai ir uždaviniai. Joje paminėtos kelios siekti tų tikslų ir uždavinių padedančios skaitmeninės technologijos. Tai, greta kitų, dirbtinis intelektas, 5G, 6G, blokų grandinė, našioji kompiuterija, debesijos ir tinklo paribio kompiuterija, daiktų internetas.

Komisijos rekomendacijos dėl ES ekonominiam saugumui itin svarbių technologijų sričių¹⁸ priede pateikiamas orientacinis nebaigtinis ypatingos svarbos technologijų sričių sąrašas¹⁹, kuriuo naudojamosi valstybės narės ir Komisija turi atlikti tolesnį rizikos vertinimą. Dauguma sąrašė išvardytų sričių gali būti laikomos STEP svarbiomis skaitmeninėmis technologijomis.

Toliau pateiktoje lentelėje pateikiamas orientacinis nebaigtinis Komisijos rekomendacijos priede nurodytų skaitmeninių technologijų, kurios laikomos svarbiomis STEP, sąrašas.

Skaitmeninių technologijų sritys	Technologijos (orientacinis nebaigtinis sąrašas)
Pažangiųjų puslaidininkių technologijos	Mikroelektronika, įskaitant procesorius; fotonikos technologijos, įskaitant didelės energijos lazerius; aukštojo dažnio lustai; labai pažangaus mazgų dydžio puslaidininkių gamybos įranga; naudoti kosmose tinkamos puslaidininkių technologijos

¹³ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en

¹⁴ https://commission.europa.eu/europes-digital-decade-digital-targets-2030-documents_en

¹⁵ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/47554adc-dffc-411b-8cd6-b52417514cb3_en

¹⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302113

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D2481>

¹⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302113

¹⁹ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/d2649f7e-44c4-49a9-a59d-bffd298f8fa7_en?filename=C_2023_6689_1_EN_annexe_acte_autonome_part1_v9.pdf

Dirbtinio intelekto technologijos	Dirbtinio intelekto algoritmai; našioji kompiuterija; debesijos ir tinklo paribio kompiuterija; duomenų analizės technologijos; kompiuterinė rega, kalbos apdorojimas, objektų atpažinimas; privatumo išsaugojimo technologijos (pvz., sietinis mokymasis)
Kvantinės technologijos	Kvantinė kompiuterija; kvantinė kriptografija; kvantiniai ryšiai; kvantinis raktų paskirstymas; kvantinis matavimas, įskaitant kvantinę gravimetriją; kvantinis radaras; kvantinis imitavimas; kvantinis atvaizdavimas; kvantiniai laikrodžiai; metrologija; naudoti kosmose tinkamos kvantinės technologijos
Pažangusis junglumas, navigacija ir skaitmeninės technologijos	Saugus skaitmeninis ryšys ir junglumas, pavyzdžiui, RAN (radijo prieigos tinklas) ir „Open RAN“ (radijo prieigos tinklas), 5G ir 6G; kibernetinio saugumo technologijos, įskaitant kibernetinio stebėjimo, saugumo ir įsibrovimo aptikimo sistemas, skaitmeninę ekspertizę; daiktų internetas ir virtualioji realybė; paskirstytojo registro ir skaitmeninės tapatybės technologijos; orientavimo, navigacijos ir valdymo technologijos, įskaitant avioniką ir padėties jūroje nustatymą, taip pat palydovinis padėties nustatymas, navigacija ir laiko nustatymas; saugus palydovinis junglumas
Pažangiosios jutiklių technologijos	Elektrooptiniai, radarų, cheminiai, biologiniai, radiacijos ir paskirstytieji jutikliai; magnetometrai, magnetiniai gradientometrai; povandeniniai elektrinio lauko jutikliai; gravimetrai ir gradientometrai
Robotika ir autonominės sistemos	Autonominiai pilotuojami ir nepilotuojami judėjimo aparatai (kosmoso, oro, antžeminiai, antvandeniniai ir povandeniniai), be kita ko, judantys spiečiais; robotai ir robotų valdomos precizinės sistemos; egzoskeletai; dirbtiniu intelektu grindžiamos sistemos

2.1.2 Giliųjų technologijų inovacijos

STEP reglamento 6 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad giliųjų technologijų inovacijos turėtų būti suprantamos kaip inovacijos, kurios gali padėti įgyvendinti transformacinius sprendimus, grindžiamus pažangiausiu mokslu, technologijomis ir inžinerija, įskaitant inovacijas, kuriomis apjungiamą pažangą fizinėje, biologinėje ir skaitmeninėje srityse. Giliųjų technologijų inovacijos gali būti kompleksinės ir integruoti skaitmenines technologijas, švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas ir biotechnologijas. Transformacinis potencialas taip pat gali atsirasti siejant visų trijų STEP sektorių technologijas, pavyzdžiui, iš nanobiotechnologijų ar bioinformatikos, pažangiųjų energijos kaupimo technologijų (pavyzdžiui, naujos kartos baterijų ir superkondensatorių) ir išmaniųjų elektros tinklų sričių. Transformacinis potencialas taip pat egzistuoja tada, kai technologijoms (pvz., pažangiesiems puslaidininkiams, kvantinėms technologijoms, saulės technologijoms arba robotikai) reikalingi specialūs kūrimo ir gamybos metodai, kad jos atlaikytų nepalankią aplinką, tokią kaip kosmosas ir gynyba, pavyzdžiui, kosmoso

technologijomis grindžiamo saugaus ryšio srityse. Technologijoms²⁰ ir rinkoms ilgainiui keičiantis, gali keistis ir giliųjų technologijų sektoriai, pasektoriai, prietaikos ir apibrėžtys.

2.2 Švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 1 dalį, švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos yra PKNPA 4 straipsnyje apibrėžtos poveikio klimatui neutralizavimo technologijos. Be to, ne vėliau kaip per 9 mėnesius nuo PKNPA įsigaliojimo Komisija turi priimti jo priedą iš dalies keičiantį deleguotąjį aktą, pagrįstą PKNPA 4 straipsnyje pateiktu poveikio klimatui neutralizavimo technologijų sąrašu, kad būtų nustatytos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų pakategorės ir konkrečių šioms technologijoms naudojamų komponentų sąrašas.

Toliau pateiktoje lentelėje išvardytos technologijos, išvardytos PKNPA 4 straipsnyje ir jo priede.

PKNPA apibrėžtos švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų sritys	PKNPA apibrėžtos švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos
Saulės energijos technologijos	Saulės fotovoltinės technologijos; saulės šilumos elektros energijos technologijos; saulės šilumos energijos technologijos; kitos saulės energijos technologijos
Sausumos vėjo ir jūros atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos	Sausumos vėjo energijos technologijos; jūros atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos
Baterijų ir energijos kaupimo technologijos	Baterijų technologijos; energijos kaupimo technologijos
Šilumos siurbliai ir geoterminės energijos technologijos	Šilumos siurblių technologijos; geoterminės energijos technologijos
Vandenilio technologijos	Elektrolizeriai; vandenilio elementai; kitos vandenilio technologijos
Tvarios biodujų ir biometano technologijos	Tvarios biodujų technologijos; tvarios biometano technologijos
Anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijos	Anglies dioksido surinkimo technologijos; anglies dioksido saugojimo technologijos

²⁰ Giliųjų technologijų pavyzdžių galima rasti 2024 m. EIC darbo programoje https://eic.ec.europa.eu/eic-2024-work-programme_en ir 2023 m. EIC poveikio ataskaitoje https://eic.ec.europa.eu/news/european-innovation-council-impact-report-2023-eu70-billion-deep-tech-portfolio-2024-03-18_en

Elektros tinklų technologijos	Elektros tinklų technologijos; elektros įkrovimo technologijos transporto reikmėms; tinklo skaitmenizacijos technologijos; kitos elektros tinklų technologijos
Branduolių dalijimosi technologijos	Branduolių dalijimosi energijos technologijos; branduolinio kuro ciklo technologijos
Tvarių alternatyviųjų degalų technologijos	Tvarių alternatyviųjų degalų technologijos
Hidroenergijos technologijos	Hidroenergijos technologijos
Kitos atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos	Osminės energijos technologijos; aplinkos energijos technologijos, išskyrus šilumos siurblius; biomasės technologijos; sąvartynų dujų technologijos; nuotekų valymo įrenginių dujų technologijos; kitos atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos
Su energetikos sistema susijusios energijos vartojimo efektyvumo technologijos	Su energetikos sistema susijusios energijos vartojimo efektyvumo technologijos; šilumos tinklų technologijos; kitos su energetikos sistema susijusios energijos vartojimo efektyvumo technologijos
Nebiologinės kilmės kuro iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijos	Nebiologinės kilmės kuro iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijos
Biotechnologiniai klimato ir energetikos sprendimai	Biotechnologiniai klimato ir energetikos sprendimai
Transformatyviosios pramonės dekarbonizacijos technologijos	Transformatyviosios pramonės dekarbonizacijos technologijos
CO₂ transportavimo ir naudojimo technologijos	CO ₂ transportavimo technologijos; CO ₂ naudojimo technologijos
Transportui skirtos vėjo varomosios ir elektros srovės varomosios technologijos	Vėjo varomosios technologijos; elektros srovės varomosios technologijos
Kitos branduolinės technologijos	Kitos branduolinės technologijos

Komisijos rekomendacijoje dėl ES ekonominiam saugumui itin svarbių technologijų sričių²¹ nurodomos tam tikros ypatingos svarbos švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos.

²¹https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302113

Toliau pateiktoje lentelėje pateikiamas orientacinis nebaigtinis STEP svarbių švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų sąrašas.

Kitos švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų sritys	Kitos švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos (orientacinis nebaigtinis sąrašas)
Pažangiųjų medžiagų, gamybos ir perdirbimo technologijos	Nanomedžiagų technologijos; pažangiosios medžiagos; pažangiosios keraminės medžiagos; slepiamosios medžiagos; medžiagos, sukurtos atsižvelgiant į saugą ir tvarumą; adityvioji gamyba; skaitmeninio valdymo mikrotiksloji gamyba ir nedidelio masto lazerinis apdirbimas / suvirinimas; gamybos technologijos; ypatingos svarbos žaliavų ir kitų komponentų (pvz., katalizatoriaus, baterijų) apdorojimas ir perdirbimas, įskaitant hidrometalurginę gamybą, biologinį išplovimą, nanotechnologijomis grindžiamą filtravimą, elektrocheminį apdorojimą ir juodąją masę
Tvarumui svarbios technologijos, tokios kaip vandens gryninimo ir gėlinimo	Gryninimo ir gėlinimo technologijos
Žiedinės ekonomikos technologijos	Elektronikos (elektros ir elektroninės įrangos atliekų) pakartotinio naudojimo ir perdirbimo technologijos; žiedinės bioekonomikos technologijos (pvz., transformuojančios atliekas į vertingas biologines medžiagas ar energiją)

2.3 Biotechnologijos

STEP reglamento 6 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad biotechnologijos turėtų būti suprantamos kaip mokslo ir technologijų taikymas gyviesiems organizmams, taip pat jų dalims, produktams ir modeliams, siekiant pakeisti gyvąsias ar negyvąsias medžiagas, kad būtų galima kurti žinias, prekes ir teikti paslaugas. Ši apibrėžtis sąmoningai pasirinkta bendro pobūdžio, kad apimtų esamą ir būsimą biotechnologijų veiklą, ir atitinka EBPO parengtą bendrą statistinę biotechnologijų apibrėžtį²². Biotechnologija taip pat paprastai gali būti apibrėžta kaip technologija, kuria naudojantis iš biologinių sistemų, gyvų organizmų ar jų darinių konkrečiai paskirčiai gaminami ar modifikuojami produktai arba procesai.

Biotechnologijų taikymo sektoriai apima biožaliavinės pramonės sektorius (pvz., pakavimo medžiagų, tekstilės, kompozitų, izoliacinių ir statybinių medžiagų, biodegalų, dažu, klijų, tirpiklių); aplinkosaugos paslaugas (pvz., biojutiklių, dirvožemio / vandens / oro išvalymo); žemės ūkio maisto produktų sektorių (pvz., organinių trąšų) arba farmacijos ir medicinos sektorius (pvz., vakcinų, organoidų, genų ir ląstelių terapijos).

²² https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/revised-proposal-for-the-revision-of-the-statistical-definitions-of-biotechnology-and-nanotechnology_085e0151-en

Toliau pateiktoje lentelėje pateikiamas orientacinis nebaigtinis STEP svarbių biotechnologijų sąrašas, sudarytas pagal sąrašų pagrįstas EBPO statistines apibrėžtis. Ją papildo vaistai, įtraukti į Sąjungos ypatingos svarbos vaistų sąrašą²³, ir jų komponentai.

Biotechnologijų sritys²⁴ Biotechnologijos (orientacinis nebaigtinis sąrašas)	
DNR/RNR	Genomika; farmakogenomika; genų žymenys; genų inžinerija; DNR/RNR sekoskaita / sintezė / amplifikacija; genų raiškos analizė ir priešprasmų technologijos taikymas; didelio masto DNR sintezė; nauji genomikos metodai; priverstinis genų slinkis
Baltymai ir kitos molekulės	Baltymų ir peptidų (įskaitant didelės molekulės masės hormonus) sekoskaita / sintezė / inžinerija / gamyba; didelės molekulės masės vaistų tikslinės pernašos metodų tobulinimas; proteomika; baltymų išskyrimas ir gryninimas; signalų perdavimo sistemų tyrimas; ląstelių receptorių identifikacija; polikloninių produktų kūrimas.
Ląstelių ir audinių kultūra ir inžinerija	Ląstelių / audinių kultūra; audinių inžinerija (įskaitant audinių karkasus ir biomedicininę inžineriją); ląstelių suliejimas; žymeniu paremtos veisimo technologijos; metabolinė inžinerija; ląstelių terapija; ląstelių / pakaitinių organų biologinės paskirties spausdinimas
Biotechnologiniai procesai	Fermentavimas naudojant bioreaktorių; biologinis perdirbimas; biologinis apdorėjimas; biologinis išplovimas; biologinė pulpos gamyba; biologinis balinimas; biologinis sieros pašalinimas; bioremediacija; biologinis aptikimas; biofiltravimas ir fitoremediacija; molekulinė akvakultūra; apsauga ir nukenksminimas, įskaitant žmogaus kilmės užtaršos šalinimo medžiagas; biokatalizė, naujoviški bandymų metodai, tinkami didelio pralaidumo atrankai; biologinių vaistų ir pažangiosios terapijos vaistų procesų tobulinimas ir tikslinės pernašos optimizavimas
Genų ir RNR vektoriai	Genų terapija; virusiniai vektoriai
Bioinformatika	Genomų duomenų bazių kūrimas; baltymų sekos; sudėtingų biologinių procesų modeliavimas, įskaitant sistemų biologiją; individualiems poreikiams pritaikytos genomikos plėtojimas

²³ Pirmoji Sąjungos ypatingos svarbos vaistų, kurie, kaip sutarta padeda išvengti galimo stygiaus ES, sąrašo versija skelbiama čia <https://www.ema.europa.eu/en/news/first-version-union-list-critical-medicines-agreed-help-avoid-potential-shortages-eu>.

²⁴ Taip pat tinkami finansuoti būtų į Sąjungos ypatingos svarbos vaistų sąrašą įtraukti vaistai, pagaminti taikant cheminį procesą (ir naudojant jų tarpines chemines medžiagas), taip pat reagentai, kurių reikia šiems produktams tirti ir (arba) išleisti į apyvartą.

Nanobiotechnologija	Nano- / mikrogamybos priemonių ir procesų panaudojimas kuriant prietaisus, skirtus biologinių sistemų tyrimui ir vaistų tikslinės pernašos, diagnostikos, gamybos prietaikos.
----------------------------	---

3. STEP sąlygos

STEP reglamento 2 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad gairių 2 skirsnyje nurodytos technologijos turi būti laikomos ypatingos svarbos technologijomis, jei atitinka **bet kurią** iš šių sąlygų:

- jos suteikia vidaus rinkai inovatyvumo, besiformavimo ir pažangos aspektą su dideliu ekonominiu potencialu;
- jos padeda mažinti strateginę Sąjungos priklausomybę arba užkirsti jai kelią.

Vertinant ypatingą svarbą, nebūtina tenkinti abiejų šių sąlygų. Jos detaliau aptartos tolesniuose poskirsnuose. Institucijos, atsakingos už programas, kurioms taikomas STEP reglamentas, turėtų nustatyti, kokius konkrečius nurodytųjų sąlygų kriterijus reikia atitikti jų vykdomuose finansavimo procesuose (pvz., kvietime teikti pasiūlymus), ir svarstydamos gautus projektus atitinkamai įvertinti, ar šių sąlygų laikomasi.

STEP reglamento tekste aiškiai nurodyta, kad su pirmąja sąlyga susijęs vidaus rinkos aspektas, o su antrąja sąlyga – Sąjungos aspektas.

3.1 Inovatyvumo, besiformavimo ir pažangos aspektas ir didelis ekonominis potencialas

STEP tikslas – remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ir gamybą. Jos vidaus rinkai suteikia inovatyvumo, besiformavimo ir pažangos aspektą (STEP reglamento 2 straipsnio 2 dalies a punktas) su dideliu ekonominiu potencialu.

Esant bent dviem iš šių elementų, technologija galėtų būti laikoma ypatingos svarbos technologija pagal 2 straipsnio 2 dalies a punkto apibrėžtį. Inovatyvumo aspektai reiškia ypač svarbų kriterijų – naujumą, dėl kurio tam tikroje srityje ar pramonės šakoje pastebimai pagerėja padėtis ar vyksta pokyčiai. Besiformavimo elementai yra susiję su naujomis, neseniai sukurtomis technologijomis, kurios atsiradusios, pavyzdžiui, iš mokslinių tyrimų bazės pradeda rodyti vis geresnius rezultatus ir atveria didelio augimo ar poveikio perspektyvą²⁵. Pažangos elementai reiškia pažangiausias, novatoriškiausias ir sudėtingiausias šiuo metu Sąjungoje prieinamas ar kuriamas technologijas.

STEP paramos prioritetą turėtų būti proveržio inovacijos, turinčios potencialą formuoti, sutrikdyti ar sukurti rinką ir smarkiai padidinti Sąjungos ekonominį potencialą.

Vertinant ekonominio potencialo dydį reikėtų atsižvelgti į technologijas, kurios galėtų būti taikomos įvairiose Sąjungos (o ne geografiškai ribotose) rinkose arba daryti didelį poveikį technologijos kūrimui ar gamybai.

²⁵ Pagal 2022 m. EIC darbinį dokumentą 01/2022, kurį galima rasti čia https://eic.ec.europa.eu/document/download/f8784d43-c128-4338-90b7-0e67e8217dc1_en.

STEP technologijos – tai technologijos, kurios veikiausiai darys didžiausią persiduodantį poveikį kitose valstybėse narėse, galintį padidinti ekonominį bendrosios rinkos potencialą (pagal STEP reglamento 5 konstatuojamąją dalį). Tarpvalstybiniu mastu persiduodantis poveikis galėtų būti vertinamas pagal teigiamą poveikį augimui, užimtumui ir investicijoms į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą.

3.2 Strateginės priklausomybės mažinimas arba prevencija

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 2 dalies b punktą, technologijos atitinkamuose STEP sektoriuose laikomos ypatingos svarbos technologijomis, kai padeda mažinti Sąjungos strateginę priklausomybę arba jai užkirsti kelią.

Sąjungos lygmens vertinimuose ir veiksmų gairėse nustatyta kelių rūšių priklausomybė ir pažeidžiamumas²⁶:

- i. Sąjungos strateginės priklausomybės numatymo ir stebėjimo darbus Komisija reguliariai atlieka naujindama pramonės politiką²⁷. 2021 m. Komisija atliko vienuolika nuodugnių priklausomybės įvairiose strateginėse srityse apžvalgų²⁸.
- ii. Kaip numatyta 2021 m. veiksmų plane²⁹, Komisija įsteigė Ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centrą³⁰, kuris vertins visas kosmoso, gynybos ir civilinei pramonei būtinas technologijas ir nustatys tiekimo grandinės silpnąsias vietas, pajėgumų trūkumus ir priklausomybę nuo Sąjungai nepriklausančių šalių. Ne vien statistine ekstrapoliacija, bet ir išsamiais duomenimis besiremiantis Ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centras labai padės stebėti, kiek patikimos tiekimo grandinės, ypač tos, kurios veikia itin svarbiuose, nors ir mažos apimties sektoriuose.
- iii. Europos ekonominio saugumo strategijoje³¹ (2023 m.) nustatytos kelios plataus pobūdžio ir ne viską apimančios rizikos ekonominiam saugumui kategorijos, t. y. Sąjungos aspektu išanalizuota rizika, kuri gali turėti poveikį visai Sąjungai. Viena kategorija akcentuoja su tiekimo grandinių atsparumu susijusią riziką, įskaitant priklausomybę, kurios naudojimas kaip ginklo geopolitiniams tikslams labiau tikėtinas. Siekiant sumažinti šią riziką, strategija orientuota, be kitų tikslų, į Sąjungos

---

²⁶ Strateginės priklausomybės samprata kinta priklausomai nuo technologinių pokyčių ir (arba) geopolitinių bei tarptautinės prekybos pokyčių. Strateginė priklausomybė gali būti pripažinta kituose ES lygmens dokumentuose.

²⁷ Komisijos komunikatas „Naujosios 2020 m. pramonės strategijos atnaujinimas. Bendrosios rinkos stiprinimas siekiant Europos ekonomikos atsigavimo“, 2021, paskelbta adresu https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_lt.

²⁸ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (SWD) „Strateginė priklausomybė ir pajėgumai“, 2022, paskelbtas adresu <https://ec.europa.eu/newsroom/cipr/items/738844/en>.

²⁹ 2021 m. Civilinės, gynybos ir kosmoso pramonės sinergijos veiksmų planas, paskelbtas čia https://commission.europa.eu/system/files/2021-03/action_plan_on_synergies_en_1.pdf.

³⁰ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/stronger-european-defence_lt

³¹ 2023 m. Bendras komunikatas „Europos ekonominio saugumo strategija“, paskelbtas adresu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:52023JC0020>

konkurencingumo ir augimo skatinimą, vidaus rinkos stiprinimą, stiprios ir atsparios ekonomikos rėmimą ir Sąjungos mokslinių tyrimų, technologinės ir pramoninės bazės puoselėjimą. Šiame darbo bare STEP yra svarbi priemonė. Ja siekiama remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ir gamybą Sąjungoje ir stiprinti atitinkamas jų vertės grandines, kad, nenukrypstant nuo valstybės pagalbos taisyklių, Sąjungos strateginė priklausomybė sumažėtų ar jai būtų užkirstas kelias.

- iv. Remdamasi ES ypatingos svarbos vaistų sąrašu³², Komisija atliko pirmąjį pažeidžiamumo vertinimą dėl vienuolikos vaistų ir toliau vykdys turimus specialius šios srities politikos įgaliojimus³³.

Be to, gali būti laikoma, kad strateginė priklausomybė egzistuoja, kai 2 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytos technologijos srityje Europos Sąjunga labai priklauso nuo trečiųjų valstybių tiekimo šaltinių.

STEP reglamento tikslais nustatant, ar technologijos **sumažina Sąjungos strateginę priklausomybę arba užkerta jai kelią**, reikėtų atsižvelgti į kelis iš šių veiksnių:

- *indėlis į Sąjungos pirmavimą pramonės ir technologijų srityje*: Sąjungos pirmavimas pramonės ir technologijų srityje 2 skirsnyje nurodytuose aktualiuose STEP sektoriuose suteiktų Sąjungai konkurencinį pranašumą pasaulinėje technologijų aplinkoje ir padėtų užkirsti kelią priklausomybei. Pavyzdžiui, STEP galėtų padėti kurti pažangiosios gamybos metodus (pavyzdžiui, adityviają gamybą), kurie galėtų padidinti Sąjungos konkurencinį pranašumą aukštųjų technologijų pramonės sektoriuose.
- *Indėlis į Europos lygmens ypatingos svarbos infrastruktūrą*: neribota prieiga³⁴ prie pagrindinių komponentų ir technologijų sudarys sąlygas plėtoti ir statyti Sąjungos ypatingos svarbos infrastruktūros objektus be tiekimo sutrikimo ar vėlavimo rizikos. Pavyzdžiui, STEP galėtų padėti kurti ypatingos svarbos technologijas, kurių reikia kosmoso ir antžeminėms palydovinėms sistemoms ir elektros tinklams.
- *Gamybos pajėgumų didinimas*: Sąjungoje didindamos ypatingos svarbos žaliavų, pagrindinių komponentų ar vertės grandinių gamybos pajėgumus, jei Sąjungoje kyla strateginės priklausomybės rizika, kai kurios investicijos gali tiesiogiai sumažinti priklausomybę nuo trečiųjų valstybių šaltinių ir taip padidinti Sąjungos pajėgumą apsirūpinti savarankiškai ir atsparumą. Pavyzdžiui, STEP galėtų padėti kurti ypatingos svarbos komponentų ir (arba) jų vertės grandinės gamybos įrenginius, pavyzdžiui, baterijų sistemoms, puslaidininkinių lustams ar vaistams skirtus įrenginius.
- *Tiekimo saugumo didinimas*: siekiant didinti ypatingos svarbos išteklių, komponentų ir technologijų tiekimo saugumą Sąjungoje, būtinas platus supratimas, kad priklausomybė turi būti valdoma kolektyviai. Naudojantis tam tikra priemone gali būti sprendžiama

---

³² Pirmoji Sąjungos ypatingos svarbos vaistų, kurie, kaip sutarta padeda išvengti galimo stygiaus ES, sąrašo versija skelbiama čia <https://www.ema.europa.eu/en/news/first-version-union-list-critical-medicines-agreed-help-avoid-potential-shortages-eu>.

³³ Po 2023 m. Komisijos komunikato dėl ypatingos svarbos vaistų stygiaus ES problemos sprendimo, kurį galima rasti čia https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Communication_medicines_shortages_EN_0.pdf.

³⁴ Be eksporto į ES nepriklausančias šalis apribojimų, taikomų eksteritoriniu principu.

regioninio tiekimo saugumo problema, o tai savo ruožtu stiprina Sąjungos pajėgumą veiksmingai šalinti tiekimo sutrikimus ir pažeidžiamumą bet kurioje jos teritorijos dalyje. Pavyzdžiui, STEP galėtų remti į kitas šalis perkeltos konkrečių ypatingos svarbos vaistų gamybos sugražinimą, jei šioje srityje Sąjungoje esama strateginės priklausomybės, arba netiesiogiai, remiant ypatingos svarbos žaliavų projektus.

- *Teigiamo tarpvalstybinio poveikio vidaus rinkoje skatinimas*: bendradarbiavimo ir koordinavimo vidaus rinkoje puoselėjimas gali padėti kurti atsparias pramonės tiekimo grandines ir galutinės grandies sektorius. Jis taip pat skatina užtikrinti vienodas sąlygas, taip mažindamas iškraipymus ir didindamas bendrą konkurencingumą. Pavyzdžiui, sutelkdama valstybių narių ekspertines žinias ir išteklius, STEP galėtų padėti koordinuotai kurti atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimui skirtas pažangias baterines energijos kaupimo sistemas.

3.3 Ryšys su Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktu ir Ypatingos svarbos žaliavų aktu

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 4 ir 5 dalis laikoma, kad projektai, kurie pagal PKNPA arba YSZA pripažinti strateginiais, savaime prisideda prie STEP tikslų įgyvendinimo.

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 4 dalį laikoma, kad pagal atitinkamą PKNPA nuostatą strateginiais pripažinti projektai, kurie atitinka PKNPA nustatytus atsparumo kriterijus³⁵ arba teigiamo poveikio Sąjungos tiekimo grandinei kriterijus, arba PKNPA nustatytus indėlio siekiant Sąjungos klimato ar energetikos tikslų kriterijus, prisideda prie STEP tikslo įgyvendinimo STEP sektoriuje, susijusiam su švariomis ir efektyviai išteklius naudojančiomis technologijomis. Tuos Sąjungoje vykdomus poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos projektus valstybės narės pagal atitinkamas PKNPA nuostatas turi pripažinti poveikio klimatui neutralizavimo strateginiais projektais. Ne vėliau kaip per 9 mėnesius nuo PKNPA įsigaliojimo Komisija turi priimti jo priedą iš dalies keičiantį deleguotąjį aktą, pagrįstą PKNPA 4 straipsnyje pateiktu poveikio klimatui neutralizavimo technologijų sąrašu, kad būtų nustatytos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų pakategorės ir konkrečių šioms technologijoms naudojamų komponentų sąrašas.

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 5 dalį laikoma, kad pagal atitinkamą YSZA nuostatą strateginiais pripažinti projektai prisideda prie STEP tikslo įgyvendinimo trijuose atitinkamuose STEP sektoriuose. YSZA 7 straipsnyje nurodyta, kad paraišką dėl ypatingos svarbos žaliavų projekto pripažinimo strateginiu projektu rengėjas turi pateikti Komisijai.

---

³⁵ Su technologiniu ir pramoniniu atsparumu susijęs atrankos kriterijus įvykdomas, kai tenkinamas vienas iš trijų PKNPA 13 straipsnio 1 dalies a punkte išvardytų subkriterijų, pavyzdžiui, papildomas nulinio balanso technologijos, kurios atveju Sąjunga yra daugiau kaip 50 proc. priklausoma nuo importo iš trečiųjų valstybių, gamybos pajėgumas.

3.4 Bendriems Europos interesams svarbus projektas (BEISP)

STEP reglamento 6 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad trijų STEP sektorių apimamos technologijos, kurios yra bendriems Europos interesams svarbių projektų (BEISP)³⁶, Komisijos patvirtintų pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą, objektas, turėtų būti laikomos ypatingos svarbos technologijomis, o atskiri projektai, kurie priskiriami tokiems BEISP, turėtų būti laikomi tinkamais finansuoti pagal atitinkamų programų taisykles, jeigu dar nebuvo visiškai padengtas nustatytas finansavimo trūkumas ar, tinkamu atveju, tinkamos finansuoti išlaidos.

Komisija nuolat atnaujina patvirtintų ir integruotų BEISP sąrašą³⁷ ir keletas jų galėtų būti laikomi svarbiais STEP, nes su jais susijusios technologijos priklauso trims STEP sektoriams. Tie projektai (sąrašas neišsamus³⁸):

- mikroelektronikos vertės grandinės BEISP³⁹;
- baterijų vertės grandinės BEISP⁴⁰;
- vandenilio vertės grandinės BEISP⁴¹;
- debesijos ir tinklo paribio kompiuterijos BEISP⁴².

³⁶ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei_en

³⁷ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis_en

³⁸ Dar nepatvirtintas sveikatos srities BEISP. Plačiau apie jį

https://www.economie.gouv.fr/files/files/2022/Press_Manifesto_towards_health_IPCEI.pdf

³⁹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/microelectronics-value-chain_en

⁴⁰ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/batteries-value-chain_en

⁴¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/hydrogen-value-chain_en

⁴² https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/cloud_en